

DECIZIE

06 decembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul:

Iulia Sîrcu

Judecătorii:

Ion Druță, Maria Gervas,

Mariana Pitic, Luiza Gafton

examinând, fără înștiințarea participanților la proces, recursul declarat de către Papuc Veaceslav,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Papuc Veaceslav împotriva Inspectoratului General al Poliției de Frontieră (anterior Departamentul Poliției de Frontieră), intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Interne cu privire la contestarea actului administrativ și acordarea spațiului locativ,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de către Papuc Veaceslav și menținută hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 07 decembrie 2016,

c o n s t a t ă

La 16 ianuarie 2013, Papuc Veaceslav a depus cerere de chemare în judecată împotriva Inspectoratului General al Poliției de Frontieră (anterior Departamentul Poliției de Frontieră), intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Interne cu privire la contestarea actului administrativ și acordarea unei compensații bănești.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că a satisfăcut serviciu militar în trupele de Grăniceri (Departamentul Poliției de Frontieră) timp de 23 ani și 11 luni, fiind eliberat din serviciu în legătură cu pensionarea.

Susține că, în timpul satisfacerii serviciului militar, în anul 2005, a fost inclus în rând pentru acordarea spațiului locativ pentru el și membrii familiei sale, și anume, a unui apartament cu 3 odăi.

Afirmă Papuc Veaceslav că, potrivit art. 9 din Legea privind protecția socială și juridică a militarilor și a membrilor familiilor lor, în vigoare la acel moment, trebuia să-i fie acordat spațiu locativ în termen de un an, iar conform prevederilor art. 21 alin. (5) din Legea cu privire la statutul militarilor, militarii care au satisfăcut serviciul

militar 15 și mai mulți ani au dreptul la spațiu locativ privat, acest drept fiind stipulat și în Legea cu privire la privatizarea fondului locativ.

Declară reclamantul că, în conformitate cu legislația în vigoare, în cazul în care nu este posibil de acordat spațiu locativ în natură, atunci se achită compensația bănească a costului comercial a spațiului locativ, astfel consideră că în beneficiul său urmează să fie încasat costul unui apartament compus din trei odăi.

Indică reclamantul că s-a adresat către Departamentul Poliției de Frontieră cu cerere prealabilă privind acordarea spațiului locativ sau compensației bănești a costului comercial a unui apartament compus din 3 odăi, însă departamentul Poliției de Frontieră a refuzat.

Cere Papuc Veaceslav recunoașterea refuzului Departamentului de Frontieră ca neîntemeiat și încasarea din contul acestuia în beneficiul său a compensației bănești a costului comercial al unui apartament cu 3 odăi în sumă de 45 000 euro, în lei moldovenești, conform cursului oficial al BNM la data achitării compensației.

Pe parcursul examinării cauzei, la 07 august 2015, reclamantul Papuc Veaceslav a depus cerere de concretizare a pretențiilor din acțiune prin care a solicitat recunoașterea refuzului Departamentului Poliției de Frontieră ca fiind neîntemeiat, obligarea Departamentului Poliției de Frontieră să-i acorde reclamantului și membrilor familiei sale un apartament cu 3 odăi conform legislației și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 07 decembrie 2016, acțiunea privind contestarea actului administrativ și acordarea compensației bănești a costului comercial al unui apartament cu 3 odăi a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2017 a fost respins apelul declarat de către Papuc Veaceslav și menținută hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 07 decembrie 2016.

La 12 mai 2017, în termenul prevăzut de art. 434 CPC, Papuc Veaceslav a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerând admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2017 și hotărârii Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 07 decembrie 2016 cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În susținerea recursului Papuc Veaceslav a invocat ilegalitatea și netemeinicia hotărârilor instanțelor de judecată ierarhic inferioare.

De asemenea a indicat că, instanțele ierarhic inferioare nu au ținut cont de faptul că dînsul a satisfăcut serviciul militar în cadrul Forțelor Armate timp de 17 ani și beneficiază de dreptul de a fi asigurat cu spațiu locativ sau de achitare a unei compensații bănești pentru procurarea acestuia. Indică că însuși intimatul Departamentul Poliției de Frontieră a recunoscut dreptul recurentului Papuc Veaceslav și al membrilor familiei sale la spațiu locativ, însă neîntemeiat a refuzat în achitarea compensației bănești pentru procurarea spațiului locativ, motivînd că la moment nu dispune de surse financiare în acest scop. Astfel, recunoașterea unui fapt de ambele părți duce la recunoașterea lui ca fiind incontestabil, ca un fapt stabilit.

Consideră recurentul Papuc Veaceslav neîntemeiat argumentul intimatului Departamentul Poliției de Frontieră precum că dreptul la acordarea compensației bănești pentru procurarea spațiului locativ a fost exclus prin lege, deoarece dînsul s-a adresat cu solicitarea acordării spațiului locativ sau compensației bănești la momentul cînd prevederile legale cu privire la asigurarea militarilor cu spațiu locativ erau în vigoare. Or, legea nu are efect retroactiv dacă afectează drepturile omului, mai mult ca atît un drept obținut cîndva nu poate fi abrogat prin lege.

La 16 octombrie 2017, în adresa intimatului Inspectoratului General al Poliției de Frontieră (anterior Departamentul Poliției de Frontieră) a fost expediată copia recursului declarat de către Papuc Veaceslav cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

La 07 noiembrie 2017 Inspectoratul General al Poliției de Frontieră a depus referință, solicitînd considerarea recursului declarat de către Papuc Veaceslav ca fiind inadmisibil.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 29 noiembrie 2017 recursul declarat de către Papuc Veaceslav a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu materialele cauzei civile, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 240 alin. (1), (3) CPC, prevede că la deliberarea hotărîrii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii. Instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Art. 239 CPC prevede că hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 238 alin. (2) CPC, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încît să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la 16 ianuarie 2013, Papuc Veaceslav a depus cerere de chemare în judecată împotriva Departamentului Poliției de Frontieră, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Interne cu privire la contestarea actului administrativ și acordarea unei compensații bănești, solicitând recunoașterea refuzului Departamentului de Frontieră ca neîntemeiat și încasarea din contul acestuia în beneficiul său a compensației bănești a costului comercial al unui apartament cu 3 odăi în sumă de 45 000 euro, în lei moldovenești, conform cursului oficial al BNM la data achitării compensației.

Pe parcursul examinării cauzei, la 07 august 2015, reclamantul Papuc Veaceslav a depus cerere de concretizare a pretențiilor din acțiune, solicitând în locul încasării compensației bănești a costului comercial al unui apartament cu 3 odăi obligarea Departamentului Poliției de Frontieră să-i acorde un apartament cu 3 odăi conform legislației și compensarea cheltuielilor de judecată.

La 06 octombrie 2015 Departamentul Poliției de Frontieră a cerut scoaterea de pe rol a cererii de concretizare a cerințelor din acțiune.

Prin încheierea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 06 octombrie 2015 a fost scoasă de pe rol cererea de chemare în judecată depusă de Papuc Veaceslav din motivul nerespectării procedurii prealabile de soluționare a pretenției privind obligarea acordării reclamantului și membrilor familiei sale un apartament cu 3 odăi.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 februarie 2016 Papuc Veaceslav a fost repus în termenul de declarare a recursului, admis recursul declarat de către Papuc Veaceslav și casată încheierea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 06 octombrie 2015, cu restituirea cauzei în aceeași instanță spre rejudecare în fond.

La caz, instanța de recurs, Curtea de Apel Chișinău, a constatat că procedura de soluționare prealabilă a pricinii, inclusiv și a pretenției privind acordarea spațiului locativ -unui apartament cu 3 odăi, a fost respectată de către recurentul-reclamant Popa Veaceslav.

Totodată, prin hotărârea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 07 decembrie 2016, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată acțiunea recurentului-reclamant privind încasarea compensației bănești a costului comercial al unui apartament cu 3 odăi.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2017 a fost respins apelul declarat de către Papuc Veaceslav și menținută hotărârea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 07 decembrie 2016.

Analizând circumstanțele expuse prin prisma normelor de drept citate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că contrar standardelor procedurale recunoscute, prima instanță a omis să se expună asupra pretenției lui Papuc Veaceslav cu privire la obligarea Departamentului Poliției de Frontieră să-i acorde dânsului și membrilor familiei sale un apartament cu 3 odăi, înaintată ulterior de către Papuc Veaceslav printr-o cerere de concretizare, expunându-se eronat asupra unei pretenții modificate de către reclamant.

Examinând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău de asemenea nu s-a expus în privința pretenției date, neînlăturând astfel omisiunea admisă de către instanța de fond, contrar prevederilor art. 373 alin. (1) CPC, care consacră expres

obligățiunea instanței de apel de a verifica în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

Astfel instanțele ierarhic inferioare au examinat pretențiile din cererea de chemare în judecată depusă inițial fără a lua în considerare cererea de concretizare a pretențiilor din 07 august 2015, respectiv a fost examinată o pretenție care nu a fost înaintată în fața instanței de judecată și a rămas neexaminată pretenția înaintată în fața instanței.

Or, potrivit art. 240 alin (3) CPC, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În consecință, instanța de recurs conchide că la caz exigențele legalității și temeiniciei unei hotărâri judecătorești nu au fost respectate.

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei), ceea ce la cazul prezentei spețe este lipsă.

Date fiind cele relevate, se constată cu certitudine că instanța de fond a soluționat cauza fără a se expune asupra pretențiilor invocate în acțiune, iar instanța de apel, contrar obligațiilor de verificare ce îi revin conform legii, a menținut hotărârea instanței inferioare fără a remedia omiterile admise de către prima instanță.

Se reiterează că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivate. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Potrivit unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (speța Garcia Ruiz c. Spaniei, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Ținând cont de imposibilitatea instanței de recurs de a corecta respectivele omisiuni de procedură și reiterând inexistența temeiurilor legale pentru a remite pricina spre rejudecare în instanța de fond (art.432 alin.(3) lit.d) si f) CPC), Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează asupra remiterii pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia instanței de apel pronunțată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc și că s-a constatat într-o manieră certă încălcarea normelor de drept procedural, omisiuni care nu pot fi corectate de către instanța de recurs la examinarea

cauzei în ordine de recurs, și având în vedere lipsa temeiurilor legale de a restitui cauza spre rejudecare în prima instanță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile declarate de către Papuc Veaceslav, a casa integral decizia Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2017 și a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauzei, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Papuc Veaceslav.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Papuc Veaceslav împotriva Inspectoratului General al Poliției de Frontieră (anterior Departamentul Poliției de Frontieră), intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Interne cu privire la contestarea actului administrativ și acordarea spațiului locativ, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Ion Druță

Maria Ghervas

Mariana Pitic

Luiza Gafton